

KAM jaarverslag

**Kwaliteit
Arbo
Milieu**

2017

werkbedrijf de bolder

Reijer Keijserstraat 8

1791 AX Den Burg

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
KAM jaarverslag	
Kwaliteit	1
- Algemeen	
- Ontwikkelingen	
Arbo	3
- Algemeen	
- Arbo-ontwikkelingen in 2017 bij Werkbedrijf De Bolder	
- Arbodienst	
- Bedrijfshulpverlening	
- Bedrijfsongevallen	
Milieu	6
- Algemeen	
- Energieverbruik	
- Gebruik grondstoffen	

KWALITEIT

Ontwikkelingen

Kwaliteit moet zich bij Werkbedrijf De Bolder richten op kwaliteit van beleid, uitvoering van doelstellingstaken, uitvoering van personeelszorg en het realiseren van productie en bemiddeling naar werk. De nadruk voor de SW-bedrijfsvoering wordt steeds meer verlegd, geheel in lijn met de uitvoering van de Participatiewet, naar de beweging van binnen (intern) werken naar regulier buiten (extern) werken. Dit wil zeggen dat de doelgroep, als het enigszins realiseerbaar is, vooral buiten het eigen gemeentelijke productiebedrijf zal moeten gaan werken, nu of in de toekomst. Zeker gelet op de invoering van de Participatiewet, waarbij het niet alleen een streven, maar juist een uitgangspunt moet zijn om te komen tot deelname aan het reguliere arbeidsproces, zal dit steeds meer het basisbestaansrecht gaan worden voor bedrijven als De Bolder. De eigen productie en de daarbij behorende uitvoering kregen daarom echter niet minder aandacht. In de laatste jaren is het streven er meer en meer op gericht geweest om de kwaliteit van de gehele bedrijfsvoering beter te borgen, zowel in- alsook extern, door werkprocedures zoveel mogelijk te vereenvoudigen en beter vast te leggen. Tevens is gestreefd om de eigen productie steeds meer zo uit te voeren alsof het regulier werk is en vooral geen additioneel werk.

Een tweede element van kwaliteit is dat er steeds meer in (maatwerk) trajecten moet worden gedacht als het gaat om de in- en doorstroom van medewerkers. Vanuit verschillende bronnen kan worden aangemeld bij De Bolder. Het Sociaal Team Texel is de voornaamste daarvan, maar denk ook aan de Reclassering, het speciaal Onderwijs, het UWV en de zorgpartners op Texel. De toestroom wordt daarom veel pluriformer dan eerst ten tijde van de WSW. Deze tijd vraagt ook nog eens om het kunnen boeken van concrete resultaten, gekoppeld aan de persoonlijke doelen van de medewerker zelf.

De veranderingen in het Sociaal Domein gaan heel snel, het heeft daarom vaak weinig zin om nieuwe ontwikkelingen vooraf helemaal theoretisch uit te werken, omdat de kans groot is dat bij uitvoering de context of de regelgeving al weer is veranderd. Door al werkend de weg uit te vinden die het beste werkt maken we juist gebruik van die volatiele samenleving, maar moeten we gaandeweg wel goed zorgen voor de nodige borging en de koppeling met beleidsontwikkelingen. Learning by doing dus. Een lerende attitude (maar dan do, check, act, plan) van de organisatie als zodanig en van haar individuele medewerkers zorgt voor gewenste ontwikkeling en voortgang zonder verlies van kwaliteit.

Verkoop

Ook in 2017 was er vooral sprake van het uitvoeren van bestellingen, welke de opdrachtgevers lopende het jaar bij De Bolder plaatsten. De echte verkoop had veelal reeds jaren eerder plaatsgevonden in de vorm van een raamovereenkomst, waarbinnen de orders geplaatst konden worden. De Bolder heeft al jaren vooral een productietaak voor opdrachtgevers, welke de productie geheel of gedeeltelijk willen laten uitvoeren bij derden.

Bij een bijna gelijkblijvend aantal beschikbare productieve uren nam de omzet over het jaar 2017 enigszins af. Het dalende aantal werknemers in de WSW is gecompenseerd met werknemers vanuit de P-wet en met werkervaringsplaatsen. Het aantal werknemers die gedetacheerd waren op externe werkplekken is toegenomen ten koste van het interne productiebedrijf, wat heeft geleid tot een verschuiving van omzet, maar nog niet tot extra omzet. Daarnaast was het niet altijd mogelijk om de kosten van het gestegen materiaalverbruik door te berekenen naar de opdrachtgevers. Om de gewenste productievraag te kunnen realiseren is er ingezet op het meer gestructureerd uitvoeren van werk, waarbij serieuze handelingen zoveel mogelijk werden vervangen door machinehandelingen.

Gelet op de gewenste continuïteit van het productievolume, is er naar gestreefd om kostenstijgingen in inkoop en productie op te vangen door verbeteringen in het productieproces. Hierdoor konden prijsstijgingen in de verkoop zoveel mogelijk worden uitgesteld en werd er zoveel mogelijk voorkomen dat de concurrentiepositie van onze afnemers slechter zou worden wegens het doorberekenen van gestegen inkoopkosten.

Door, binnen de mogelijkheden van De Bolder en haar medewerkers, te blijven streven naar een optimale kwaliteit was het mogelijk om de beschikbare afnemers te overtuigen dat zij vooral het werk aan De Bolder moesten blijven gunnen. Het was mogelijk om zonder schadeclaims de productie te realiseren en de productie uit te leveren.

Productie

Gestreefd is om in de productie vooral meer seriematig te werken en dit waar mogelijk te mechaniseren. Door meer gelijke werksoorten te clusteren in de productie werd bespaard op insteltijden en op het aansturen van medewerkers. Omdat alleen bezuinigingen van inkoop en kosten onvoldoende resultaat hebben om de financiële situatie van De Bolder in de toekomst veilig te stellen, is er ook naar gestreefd om door de mechanisatie en door verlichting van de arbeid de benodigde productie-uren per product te verlagen en daardoor de marges te vergroten.

De afnemers willen een kwalitatief goed product ontvangen. Daarom wordt er steeds meer naar gestreefd om deze kwaliteit te realiseren door het vooral in een keer goed te doen en niet nadat de interne kwaliteitscontrole heeft plaatsgevonden en de daaruit volgende verbeterpunten zijn gerealiseerd.

Inkoop

Binnen de gemeente Texel zijn inkoopprocedures en -voorwaarden vastgesteld, welke ook voor De Bolder - als onderdeel van de gemeente Texel - als richtlijn gelden. Gestreefd wordt om goede relaties met leveranciers en potentiële leveranciers te onderhouden, omdat een bedrijf als De Bolder, klein en veelzijdig, in de organisatie van de productie veel steun kan krijgen bij het oplossen van productieproblemen. De toelieferingen in 2017 hebben niet tot noemenswaardige discussies of problemen geleid, daar de leveringen correct waren of slechts op onderdelen aanpassingen behoeften, welke ook zijn uitgevoerd.

Kwaliteitscontroles

In 2014/2015 zijn de eerste stappen gezet om te komen tot een meer gestructureerde vorm van werken bij De Bolder. Het vanzelfsprekend blijven streven naar beter is al jaren een vertrouwd beeld binnen De Bolder. Toch bleek het nodig te zijn om vooral op afdelingsniveau aandacht te vragen naar een manier van werken die borgend is voor het streven naar blijvende optimalisering van de productie en de kwaliteit van werken. In 2015 is daarom gezocht naar vormen van kwaliteitscontroles, die passen bij de wijze van werken in de praktijk van een SW-bedrijf. In 2016 is de industriële productiecontrole verder doorontwikkeld en doorgevoerd bij de afdelingen vloerplaten, textiel en hout. Dit per dagdeel opgezette controlesysteem is ook vertaald naar de afdeling groen (buitendienst). Naast de kwaliteit wordt er ook op de arbeidsomstandigheden gelet bij de werkplekken. Afwijkingen of opmerkingen worden met de werkleiding van de afdeling opgenomen en teruggekoppeld in het productieoverleg. In 2017 zijn de controles opgenomen in een centraal incidentenregister.

In 2017 zijn in dit register 155 incidenten binnen en buiten Werkbedrijf de Bolder opgenomen.

Hiervan zijn 58 meldingen afkomstig van de afdeling vloerplaten, 41 van hout, 24 van textiel, 18 van het magazijn en 14 van de rest.

De top 3 van meest voorkomende incidenten ligt in onderhoudszaken, externe factoren of verkeerde werkwijze.

De impact die deze incidenten veroorzaakten was 2 maal gevaar voor de verkooporder indien niet adequaat verholpen, 4 maal een gevaarlijke situatie en 27 maal een vertraging in de productie van meer dan 1 uur.

De incidenten worden vanuit het incidentenregister 4 maal per jaar in een KAM-overleg geëvalueerd.

Personeelswerk

De Bolder gaat uit van een grote mate van zelfredzaamheid van haar medewerkers en de zorg beperkt zich tot werkgerelateerde aangelegenheden. Sinds 2016 heeft de samenwerking tussen het Sociaal Team Texel (STT) en de afdeling P&O van De Bolder er toe geleid dat aan medewerkers met zorgen in de privésfeer aangeboden wordt een intakegesprek te voeren met de klantmanager van het STT. De klantmanager brengt de problematiek in kaart en organiseert de benodigde voorzieningen en ondersteuning door externe organisaties.

In 2017 is de 'checklist nieuwe medewerker' geactualiseerd. De checklist betreft vooral instructies ten behoeve van veilig werken zoals:

- ontruiming
- bedrijfshulpverlening
- noodlijnen bij calamiteiten
- bedrijfsverkeersreglement
- rookbeleid
- persoonlijke bescherming(smiddelen)
- gebruik heftruck en elektrische pallet heftrucks (EPT)

Daarnaast komen ook enkele algemene onderwerpen aan de orde, zoals het gebruik van het IN/UIT-kaartje, de pauzetijden, het alcohol- en drugsbeleid en hoe om te gaan met medicatie. Tot slot krijgt de medewerker het informatieboekje "Werken bij De Bolder, hoe werkt dat?" verstrekt.

Nadat de checklist besproken is, tekenen zowel de medewerker als de leidinggevende die de instructie gegeven heeft, waarna het gearhiveerd wordt.

ARBO

Algemeen

Stevig geborgd was ook dit jaar weer de interne aandacht voor veilig werken op de werkvloer, middels aandacht voor de arbeidsomstandigheden, zowel tijdens het afdelingsoverleg als tijdens het KAM-overleg, het overleg tussen werkleiding en de casemanager ziekteverzuim en de drie preventiemedewerkers. Ook tijdens OR-overleg, bij BHV-instructiedagen en binnen het preventieteam was er aandacht voor veilig werken op de werkvloer.

Samen met de arbeidsdeskundige is getracht om een verdere analyse te maken van de bewegingen die in het werk worden gemaakt en in hoeverre deze belastend zijn en zo ja in hoeverre er maatregelen genomen kunnen worden om kwetsuren door overbelasting te voorkomen.

Ontwikkelingen in 2017 ARBO binnen De Bolder

Risico-inventarisatie

De risico-inventarisatie en evaluatie (RI&E) heeft betrekking op alle risico's in verband met veiligheid, gezondheid en welzijn van de medewerkers en dient als basis voor het te voeren arbobeleid en maakt onderdeel uit van het KAM-jaarplan.

Nadat in 2015 opdracht gegeven is voor een RI&E gebaseerd op branchegeoriënteerde arbocatalogussen, is deze RI&E in mei 2016 uitgevoerd en het Plan van aanpak opgesteld. De aandachtpunten en verbeterpunten welke uit deze RI&E zijn voortgekomen zijn grotendeels eind 2016, doorlopend naar 2017 opgepakt om te herstellen. Het is de planning om in 2019 een nieuwe RI&E en Plan van aanpak uit te voeren en om daarin ook de niet uitgevoerde aandachtpunten van het plan van aanpak van 2016 in op te nemen.

Het is de ontwikkeling binnen de WSW, waarbij meer mensen met psychische aandoeningen werk wordt geboden, wat het KAM-team heeft aangezet om een aanvullende lijst van risico's samen te stellen, aangevuld met instructies en extra beveiligingen, waardoor deze risico's herkenbaar worden. Daarin moet bij voorkeur zichtbaar worden de mate waarin en hoe risico's beperkt kunnen worden.

Preventief onderhoud

Met de aanschaf van machines en installaties moet de post onderhoud met ca 5% van de waarde van deze investeringen worden opgehoogd. Het jaarlijks onderhoud aan machines en installaties is onvermijdelijk. Veiligheidslinealen, signaleringsogen, beschermkappen, noodstoppen en afscherming van elektrische componenten, het zijn allemaal zaken die tenminste jaarlijks officieel gecontroleerd moeten worden. Wanneer wordt geconstateerd dat er mogelijk iets niet optimaal werkt, zijn dit zaken waarbij direct actie moet worden ondernomen. Er wordt jaarlijks onderhoud gepleegd aan machines en er worden ook, afhankelijk van de risico's en de kwetsbaarheid, frequent algemene controles uitgevoerd door externe deskundigen op het voorkomen van ongelukken.

Optimaliseren van de werkomgeving

Ruime werkplekken en een goed overzichtelijke werkomgeving dragen bij aan plezierig werken en zeker ook aan optimaal productief werken. Ook dit jaar zijn weer diverse werkplekken beter gemaakt, beter verwarmd, beter verlicht en netjes gemaakt. Dit heeft als resultaat het gevoel van het hebben van een plezierige werkplek, waar je je thuis kan voelen.

Optimaliseren van werkplekken

De werkomgeving kan prima zijn, de machines hebben een CE-markering en een SKH-keurmerk en toch kan een werkplek door het samenstellen van meerdere machines op die werkplek, gecombineerd met handelingen die op de werkplek verricht moeten worden, niet voldoen aan de richtlijnen. Het streven is dan ook om tenminste te zorgen dat er ieder moment voldoende leidinggevend op de afdelingen aanwezig zijn om waar nodig in te grijpen en om middels moderne communicatiemiddelen het gevoel van veiligheid en controleerbaarheid te vergroten.

Arbodienst

De in 2015 gestarte inzet van een zelfstandige bedrijfsarts en arbeidsdeskundige werd in 2017 gecontinueerd. Het spreekuur van de bedrijfsarts is gericht op de medewerkers die een zorgelijk dan wel langdurig verzuim hebben. De bedrijfsarts stelt vast of sprake is van ziekte waardoor men niet kan werken en verricht noodzakelijke taken in het kader van de Wet Verbetering Poortwachter. Zij onderhoudt contact met behandelaren en zorgverleners van de zieke medewerker om zo een optimale samenwerking en afstemming te realiseren. Desgewenst nodigt zij de werkleider uit voor een gezamenlijk gesprek met de medewerker. De bedrijfsarts stelt een medisch werkadvies op, als sprake is van toegenomen beperkingen dan wel andere beperkingen die niet in het indicatiebesluit vermeld staan. Indien nodig verwijst de bedrijfsarts medewerkers door naar organisaties, zoals MEE en de Ronde, voor nader onderzoek van hun arbeidsbeperkingen en begeleiding.

Naast de verzuimbegeleiding worden de bedrijfsarts en arbeidsdeskundige ook ingezet ter voorkomen van uitval en/of beperken van de verzuimduur, met name wat betreft de kort en frequent verzuimende medewerkers.

De arbeidsdeskundige adviseert met betrekking tot de werkhouding en de wijze waarop het werk wordt uitgevoerd, om letsel en/of toename van beperkingen te voorkomen. Zij beoordeelt ook of een werkplek passend is of op welke wijze deze passend kan worden gemaakt.

De Bolder realiseert zich dat medewerkers na een langdurige en medisch ingrijpende arbeidsongeschiktheidsperiode niet direct voor een volle werkweek inzetbaar kunnen zijn. Er moet echter ook rekening gehouden worden met collega's en met de inzetbaarheid in de productie, waar vaak in groepsverband werkzaamheden worden verricht. Omdat sprake is van een groot aantal in omvang wisselende en parttime dienstverbanden, is het plannen van het

werk een moeilijk te realiseren taak. Om deze redenen was het beleid van De Bolder om te wachten, tot de medewerker minimaal twee dagdelen het werk kon hervatten. In 2017 is in enkele gevallen toch, op advies van de bedrijfsarts, van dit beleid afgeweken. De betreffende medewerker had het ritme, de structuur en/of het sociaal contact dat werken biedt, nodig ten behoeve van het herstel. Vaak betrof het op arbeidstherapeutische basis enkele uren inzetbaar zijn zonder dat sprake was van loonvormende arbeid.

De bedrijfsarts en de arbeidsdeskundige werken samen. De arbeidsdeskundige biedt ondersteuning in de praktijk, aan zowel de medewerker als de werkleiding, tijdens het re-integratietraject dat door de bedrijfsarts is geadviseerd. Als de re-integratie niet volgens plan kan worden uitgevoerd, meldt de arbeidsdeskundige dit aan de bedrijfsarts.

Ze ondersteunt de werkleiding bij hun verzuimbegeleiding en om uitval te voorkomen. De arbeidsdeskundige adviseert met betrekking tot de werkhouding en wijze waarop het werk wordt uitgevoerd om letsel en/of toename van beperkingen te voorkomen. Ze adviseert tevens de verzuimcasemanager als de medewerker doorverwezen dient te worden naar de bedrijfsarts.

Omdat de arbeidsdeskundige haar taken voornamelijk uitvoert op de werkvloer en in samenwerking met de werkleider, koppelt zij haar bevindingen terug naar de productieleider die verantwoordelijk is voor de industriële productie.

Jaarlijks vindt enkele keren het sociaal medisch teamoverleg (SMT) plaats tussen bedrijfsarts, arbeidsdeskundige, directeur, hoofd P&O (tevens casemanager) en productieleider. Tijdens het overleg worden de arbozorg en het ziekteverzuim in algemene zin besproken. Vervolgens komen dezelfde onderwerpen aan bod per afdeling als de betreffende werkleiders aansluiten bij dit overleg.

Zowel de bedrijfsarts als de arbeidsdeskundige signaleren dat de ziekmeldingen vaak het gevolg zijn van overvraging en overbelasting in de privésituatie en de relatie met collega's. Wat betreft de privé sfeer van medewerkers, investeert De Bolder in goed contact met het Sociaal Team Texel en/of begeleidende instanties. De problemen die medewerkers ervaren met collega's, worden zo snel mogelijk gesignaleerd om escalatie te voorkomen en te zoeken naar een passende oplossing.

Nieuwe Arbo-wet

Per 1 juli 2017 is de nieuwe Arbo-wet van kracht geworden. De medewerkers zijn zowel schriftelijk als mondeling, tijdens afdelingsoverleg, geïnformeerd over de belangrijkste wetswijzigingen. In de vernieuwde Arbo-wet wordt de betrokkenheid van werkgevers en medewerkers bij de arbodienstverlening vergroot en staat preventie nog meer centraal. Zo wordt de positie van de preventiemedewerker versterkt en verandert de rol van verschillende betrokkenen; de werkgever, medewerker, bedrijfsarts en preventiemedewerker, maar ook voor de ondernemingsraad (OR).

De belangrijkste wijzigingen zijn:

Basiscontract

Het basiscontract stelt minimumeisen aan het contract tussen arbodienstverleners en werkgevers, onder andere over de toegang tot de werkvloer en de second opinion. In het basiscontract staan rechten en plichten voor de werkgever, de medewerker en de arbodienstverleners. De contracten die De Bolder met de bedrijfsarts en de arbeidsdeskundige overeengekomen is, voldoen hieraan.

Open spreekuur

De medewerker moet de bedrijfsarts kunnen bezoeken als hij vragen heeft over zijn gezondheid in relatie tot het werk, ook als hij nog niet verzuimt of klachten heeft. Dit kan bijvoorbeeld via een open spreekuur. Iedere medewerker heeft dus het recht om zonder toestemming van de werkgever de bedrijfsarts te bezoeken met als doel klachten en verzuim te voorkomen. De medewerker kon via de afdeling P&O al verzoeken om een consult, maar sinds 1 juli 2017 is het mogelijk de bedrijfsarts direct te benaderen.

Vrije toegang werkvloer

De bedrijfsarts moet iedere werkplek kunnen bezoeken om zo het bedrijf beter te leren kennen. Dit geeft de bedrijfsarts goed inzicht in de arbeidsomstandigheden en de belasting in het werk. Deze mogelijkheid werd de bedrijfsarts al geboden en daar maakt(e) zij regelmatig gebruik van.

Second opinion

Indien de medewerker twijfelt aan de juistheid van het door de bedrijfsarts gegeven advies, kan de medewerker een second opinion van een andere bedrijfsarts aanvragen. Sinds 1 juli 2017 wordt deze mogelijkheid geboden.

Adviesrol bedrijfsarts

De bedrijfsarts moet de werkgever adviseren over het toepassen van preventieve maatregelen voor gezond en veilig werken van de medewerkers. Ook is opgenomen dat de bedrijfsarts *adviseert* bij ziekteverzuimbegeleiding in plaats van *bijstand* te verlenen. Hiermee wordt benadrukt dat het de werkgever is die verantwoordelijk is voor de verzuimbegeleiding. Deze rolverdeling bestond al bij De Bolder.

Melden beroepsziekten

Het signaleren en melden van beroepsziekten was al een taak van de bedrijfsarts. Het basiscontract stelt nu dat de bedrijfsarts beroepsziekten moet kunnen melden aan het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten en hier dus ook tijd aan moet kunnen besteden.

Klachtenprocedure

Iedere bedrijfsarts moet een klachtenprocedure hebben zodat een medewerker een klacht kan indienen. De bedrijfsarts heeft de klachtenprocedure verstrekt aan De Bolder.

Duidelijkere rol preventiemedewerker

De preventiemedewerker heeft als taak te adviseren aan en samen te werken met de bedrijfsarts en andere arbo-dienstverleners. De benoeming van de persoon en de positie van de preventiemedewerker in de organisatie zal nu met instemming van de OR plaatsvinden.

Grotere medewerkerbetrokkenheid

Met de instemming op de persoon en de positie van de preventiemedewerker krijgt de OR meer betrokkenheid bij het arbobeleid. Daarnaast hebben de bedrijfsarts en andere arbodeskundigen de mogelijkheid om overleg te voeren met de OR of betrokken medewerkers. Zowel de bedrijfsarts als de arbeidsdeskundige hebben afgelopen jaren overleg gevoerd met de OR en medewerkers, als onderdeel van het afdelingsoverleg. Dit beleid zal worden voortgezet.

Bedrijfs hulpverlening

Binnen Werkbedrijf De Bolder is een groot aantal BHV'ers beschikbaar. Volgens de regels zou De Bolder 3 BHV'ers moeten hebben, maar het zijn 15 personen. Voor dit omvangrijke aantal is gekozen om per afdeling tenminste 2 personen beschikbaar te hebben bij calamiteiten, zoals brand, maar ook bij het onwel worden van iemand, iets wat bij De Bolder, als WSW-bedrijf, zeer goed denkbaar is.

Het beschikbare ontruimingsplan wordt in 2018 herzien en geüpdate en voorzien van pictogrammen.

Minimaal 1 maal per jaar wordt er een ontruiming in de praktijk gebracht, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt of het een oefening is (veelal door een "vals" alarm) of een echte ontruiming. In 2018 wordt de BHV ploeg in verband met pensionering van collega's aangevuld en uitgebreid met nieuwe BHV'ers of hulpverleners.

Ook in 2017 is de jaarlijkse controle voor noodverlichting en vluchtrouteaanduidingen uitgevoerd.

Bedrijfsongevallen

In 2017 hebben zich 11 (relatief) onschuldige bedrijfsongevallen voorgedaan, wat in enkele gevallen heeft geleid tot enkele dagen ziekteverzuim. Er waren geen ongevallen die een ziekenhuisopname nodig maakten.

Naar aanleiding van een ongeval met een tractor met aanhanger is besloten om het veilig werken met tractor en aanhanger jaarlijks te herhalen om de kennis van de werknemers up-to-date te houden en jaarlijks te toetsen.

Tevens krijgen alle chauffeurs van de bedrijfsauto's jaarlijks een opfriscursus door een erkende rijsschool.

MILIEU

Algemeen

Het hoofdstuk over milieu is voor Werkbedrijf De Bolder op te delen in meerdere aandachtspunten. De algemene bedrijfsvoering is milieubelastend als wordt gedacht aan het gebruik van energie om de panden warm te houden, brandstof voor gebruik in de auto's en de diverse afvalstromen. De productie belast het milieu door het verbruik van de benodigde energie voor het laten draaien van machines en het verwarmen van de krimp tunnels en de wasserij-mangels. Ten behoeve van de eindproducten moeten er grondstoffen worden ingezet, die niet voor de volle honderd procent rendabel zijn en dus tot afvalstromen leiden.

Het productieproces zal onvermijdelijk vragen om grondstoffen en energie, dus zal vooral maatschappelijk moeten worden gezien of de geproduceerde leveringen gewenst zijn. Met een steeds groeiende productie en het invoeren van nieuwe werksoorten ontstaat ook het gevaar steeds achter de feiten aan te lopen, maar het is de maatschappelijke taak van iedere sociale onderneming om alle milieuaspecten goed in de gaten te houden.

Energieverbruik

Energie voor verwarming en verlichting van de gebouwen

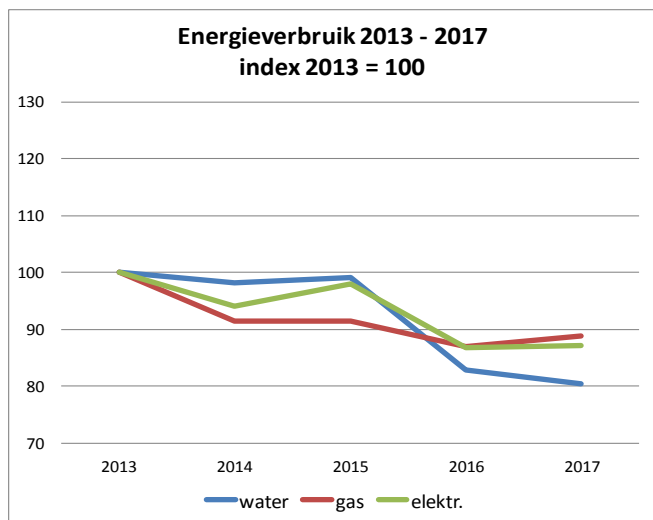
Voor het verwarmen van 40.000 m³ werkruimte is veel energie nodig. De vele separate gebouwen met tientallen buitendeuren, groot en klein, zijn moeilijk te verwarmen en vragen om veel energie.

Het verlichten van de werkplekken, waarbij deze werkplekken goed verlicht moeten zijn om veilig te kunnen werken, is ook moeilijk te realiseren met een laag energiegebruik.

En daarom des te meer redenen om te blijven streven naar een kwalitatief goede werkomgeving, maar met gebruikmaking van zo min mogelijk energie. Om het energieverbruik voor verlichting te verlagen zijn diverse afdelingen en gangen uitgevoerd met ledverlichting, in combinatie met een tijdregeling die de verlichting uitschakelt in de pauzes en na werktijd.

Dus:

- Temperatuur per ruimte te bepalen en te regelen en liefst een graadje lager, als het werk het toelaat.
- 's Nachts de kachel uit, want bij een warmtevraag van maar 25% van de uren per week is het op temperatuur houden van de panden 's avonds en in de weekeinde zeer onrendabel.
- Warme lucht goed ventileren over de ruimten en niet boven in de hallen laten hangen.
- Ventileren is goed, maar hoeft niet meer dan nodig. Hiervoor is een regeling aangebracht, welke retourlucht bij warmtevraag slechts beperkt naar buiten afvoert.
- Ruimten die niet worden gebruikt hoeven ook niet warm te zijn, dus afdelingen sluiten en de kachel laag.

Energieverbruik 2017

Gebruik water m ³	totaal 6.800	huisvesting 700	wasserij 6.100 = per ton wasgoed 12,2 m ³
Gebruik gas m ³	totaal 116.500	verwarming 49.900	wasserij 68.600 = per ton wasgoed 137 m ³
Gebruik elektr. kWh	totaal 422.000	geschat voor huisvesting 140.000 kWh	en productief 282.000 kWh
Opbr. zonnecollectoren	totaal +/- 45.000 kWh		

Energieverbruik 2016

Gebruik water m ³	totaal 7.100	huisvesting 600	wasserij 6.500 = per ton wasgoed 13,3 m ³
Gebruik gas m ³	totaal 114.000	verwarming 44.800	wasserij 69.200 = per ton wasgoed 141 m ³
Gebruik elektr. kWh	totaal 419.000	geschat voor huisvesting 140.000 kWh	en productief 279.000 kWh
Opbr. zonnecollectoren	totaal +/- 15.100 kWh		

Energie voor aandrijving van motoren en productiemiddelen

De vele motoren van de houtbewerkingmachines en lijmwalsen maken veel draaiuren, voor de wasserij is warm water nodig, de mangels en de krimp tunnels moeten verwarmd worden, voor het in- en externe vervoer is brandstof nodig.

Dus:

- Analyses van gebruik van energie om met zo min mogelijk energiegebruik de productie te kunnen realiseren. Er zijn diverse tussenmeters geplaatst om het gasverbruik te kunnen monitoren en analyseren.
- Voor het verwarmen van het warmwater t.b.v. de wasserij zijn er in 2016 3 zonneboilers geplaatst die mede zorgen voor verwarmen van water. Dit verlaagt de energiekosten voor het gebruik van warm water. Bij niet zonnig weer wordt dit overgenomen door de gasgestookte boilers. Het gasverbruik per ton wasgoed is van 2015 naar 2017 afgenomen van 148 m³ naar 137 m³.

Door het verhogen van de watertemperatuur (vanuit de zonneboilers) bij de invoer van de wasmachines en aanpassing van de wasprogramma's in het voorjaar van 2017 konden de elektrische verwarmingselementen in de wasmachines worden uitgeschakeld, wat een aanmerkelijke besparing van elektra oplevert in het wasproces. Dit is helaas niet te kwantificeren wegens het ontbreken van tussenmeters.

- In het najaar van 2017 zijn in opdracht van en voor rekening van de gemeente Texel 180 zonnepanelen geplaatst op het dakvlak boven de textielafdeling van De Bolder, met een opbrengst van circa 30.000 kWh. per jaar. De opgewekte energie die niet zelf wordt gebruikt, wordt teruggeleverd aan het energiebedrijf.
- In 2017 is de gemeente Texel gestart met een project om naast de 2 bestaande velden met zonnepanelen nog een extra serie zonnepanelen te plaatsen bij De Bolder. De aanbesteding hiervoor zal mogelijk medio 2019 plaatsvinden.
- Daarnaast is reeds in 2000 door het NUON een serie van 200 zonnepanelen geplaatst op het dak van de montageafdeling. Deze serie panelen heeft een opbrengst van ca. 18.000 kWh. per jaar. De gebruiksduur loopt 20 jaar, dus tot 2020.

Gebruik grondstoffen

Om te produceren zijn grondstoffen nodig. Deze grondstoffen worden toegeleverd door de afnemers of ingekocht door Werkbedrijf De Bolder. Natuurlijk is het gebruik van grondstoffen milieubelastend, maar bij goede inzet is het ook een verrijking voor de samenleving.

Of het gebruik van grondstoffen niet onnodig milieubelastend is, wordt zichtbaar bij de analyse van de afvalstromen en in de omrekening tussen inkoopomvang en het gecalculeerd netto verbruik.

Verreweg de meeste grondstoffen worden ingekocht of toegeleverd voor de productie van de ondervloeren. Bij de keuze van toeleveranciers is er naast de gebruikelijke afwegingen dan ook extra aandacht voor de wijze waarop de toeleverancier het milieu ontziet. In nauw overleg met de grootste afnemer is bezien of en hoe het rendement van het grondstofverbruik kan worden geoptimaliseerd. Op dit moment is het afvalpercentage 3%, waarvan 2% door zaagverlies en 1% door afkeur tijdens de productie.

Het gebruik van hout voor de eigen producten, zoals speelgoed en zomerartikelen, neemt de laatste jaren af wegens verminderde vraag naar deze producten. Ook hier wordt, naast beperking van kosten, goed opgelet of er geen onnodig afval wordt gecreëerd. Gestreefd wordt naar het zoveel mogelijk gebruiken van hout van Europese bodem zoals beuken- en vurenhout. Voor de productie van speelgoed, dat natuurlijk niet mag splinteren, wordt vurenhout en abura toegepast. Dit vurenhout is echter een afvalproduct uit de productie van een fabriek die vurenhout verwerkt voor lijsten en plinten en De Bolder beperkt hierdoor een deel van het onvermijdelijke afval wat dus bij andere producties vrij zal komen.

Het verbruik van wasmiddelen in de wasserij wordt nauwkeurig gemonitord. De aanlevering gebeurt in grote vaten, welke nagenoeg geheel leeggepompt kunnen worden en worden hergebruikt. In nauw overleg met deskundigen op dit terrein wordt een optimale mix nagestreefd van een acceptabele wasduur, schoon wasgoed, niet te heet water, niet te veel water en niet te veel zeep. In 2014 is, ter verlaging van het wasmiddelenverbruik, een intensieve verandering en verbetering van het wasproces in gang gezet. In 2016 is gestart met een onderzoek voor het mogelijk verkorten van de wasserijprogramma's door het verhogen van de aanvoertemperatuur van water en door de toepassing van andere wasmiddelen. In het voorjaar van 2017 is er overgestapt op andere wasprogramma's en is 1 van de wasmiddelen vervangen. De insteek van deze maatregel was om de hoeveelheid wasmiddelen en de energiekosten beide te verlagen.

Gebruik grondstoffen in 2017

Inkoop plaatmateriaal	4.550 m ³	nuttig rendement 97%
Inkoop hout	135 m ³	nuttig rendement geschat 75%
Inkoop wasmiddelen	15.600 kg	gebruik per ton wasgoed 31 kg
Aantal containers mot	17 containers = 510 m ³	
Aantal containers afval hout	22 containers = 660 m ³ = 118 ton	
Aantal containers restafval	8 containers = 13 ton	
Aantal containers recycleafval	96 minicontainers oud papier	
Aantal containers recycleafval	44 minicontainers plastic	

Gebruik grondstoffen in 2016

Inkoop plaatmateriaal	4.490 m ³	nuttig rendement 97%
Inkoop hout	196 m ³	nuttig rendement geschat 75%
Inkoop wasmiddelen	14.800 kg	gebruik per ton wasgoed 30 kg
Aantal containers mot	19 containers = 570 m ³	
Aantal containers afval hout	24 containers = 720 m ³ = 137 ton	
Aantal containers restafval	11 containers = 13 ton	
Aantal containers recycleafval	114 minicontainers oud papier	